

FORBRUG, KOMFORT OG VELFÆRD I HVERDAGEN

– OM HUSHOLDNINGERS RELATION TIL
DERES VARMETEKNOLOGIER

PROFESSOR KIRSTEN GRAM-HANSEN
DANSK FJERNVARMES LANDSMØDE 2019 AALBORG

DANISH BUILDING RESEARCH INSTITUTE
AALBORG UNIVERSITY COPENHAGEN

Hvad jeg vil sige....

- Hvordan hænger bolig, velfærd og komfort sammen?
- Energieffektivisering er ikke det samme som energibesparelser
- Fremtidens fjernvarme er fleksibel og bæredygtig – er forbrugerne også?
- Fjernvarmesektorens relation til forbrugerne og til deres velfærd

Hvad har fjernvarme med hjem og velfærd at gøre?

- Velfærd handler om at opfylde vores behov og at gøre det på en retfærdig måde
- Velfærd handler om trygge rammer for vores hverdagsliv
- Boligen er central for velfærd og tryghed
- Boligen skal give komfort og her kommer fjernvarmen ind

Forskellen mellem en bolig og et hjem?

- En bolig er den fysiske ramme
- Et hjem:
  - Der hvor vi er trygge og har kontrol
  - Der hvor vi skaber rammen om vores familie over tid
  - Der hvor vi udtrykker vores identitet og hvem vi er
  - Der hvor vi udfolder vores hverdagsaktiviteter
- Alt dette hænger sammen med komfort

Hvad er komfort?

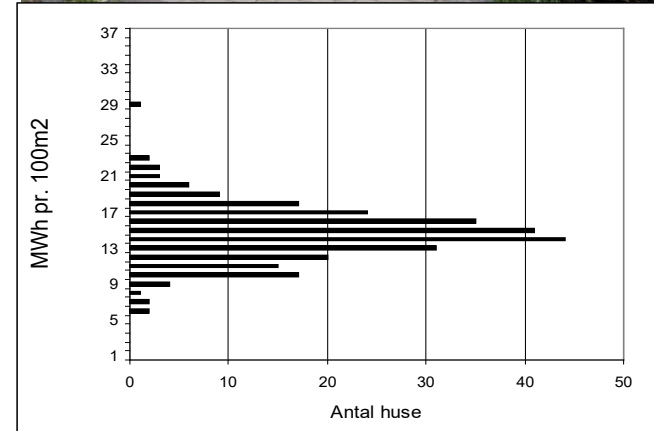
- Komfort er kulturelt og varierer over tid og sted
- Komfort opleves kropsligt og måden at opnå komfort læres kropsligt

Beboerne komfort praksis og deres varmeforbrug

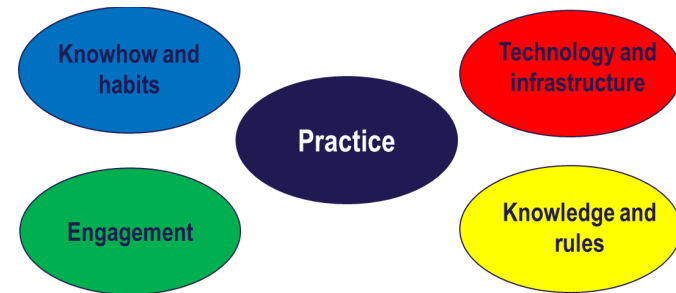
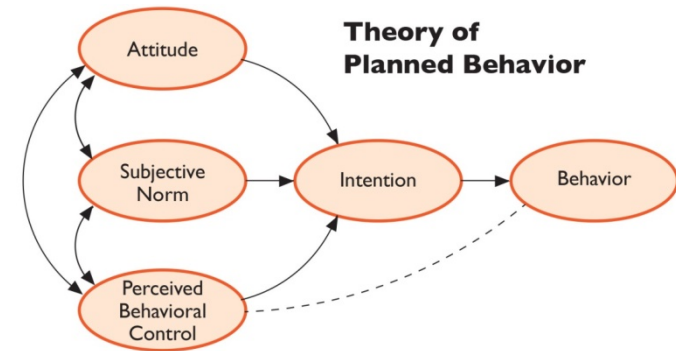
Ens huse – forskelligt forbrug

- Faktor 2-3 i forskel mellem varmeforbrug afhængig af hvordan man varmer op og lufter ud
- Forskellige former for viden, erfaringer og normer spiller ind
- Ikke primært et spørgsmål om at være miljø- eller prisbevidst

Hvordan forstår vi menneskers adfærd?

- Individuelt eller kollektivt?
- Rationelt eller rutine baseret?
- Fokus på individer eller på praksis?
- Teknologi og infrastruktur inkluderet

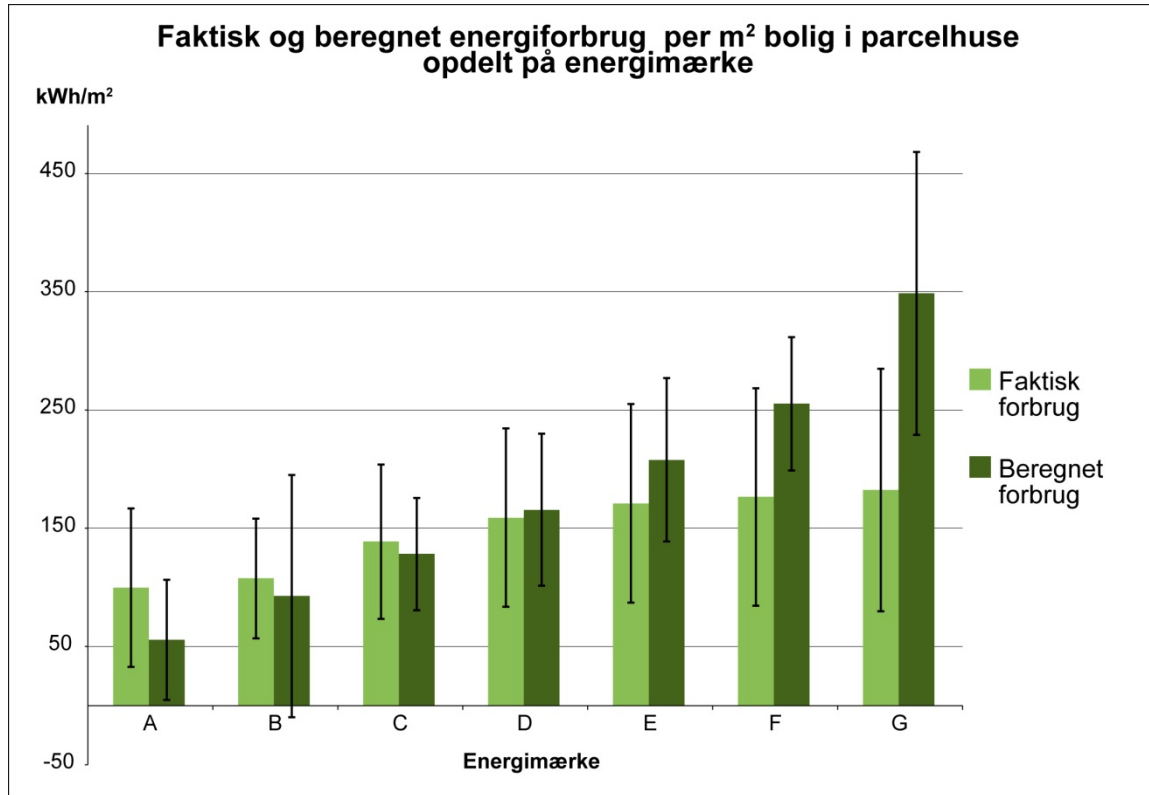
Komfortnormer har udviklet sig over tid

- Infrastruktur, opvarmnings-teknologi og boliger har ændret sig de sidste 100 år – og normer om god komfort og indeklima har ændret sig sammen med dette
- Gulvvarme, "smart home" systemer og lavenergihuse fører til nye normer om komfort
- Komfortnormer vil blive ved med at forandre sig, de næste 100 år, sammen med den nye teknologi vi får

Effektive boliger får os til at ændre komfort adfærd

Fra SBI rapport 2016:09
(Figur baseret på data om
ca. 135.000 parcelhuse)

Effektiv teknologi påvirker vores komfort normer – den ”forkerte” vej

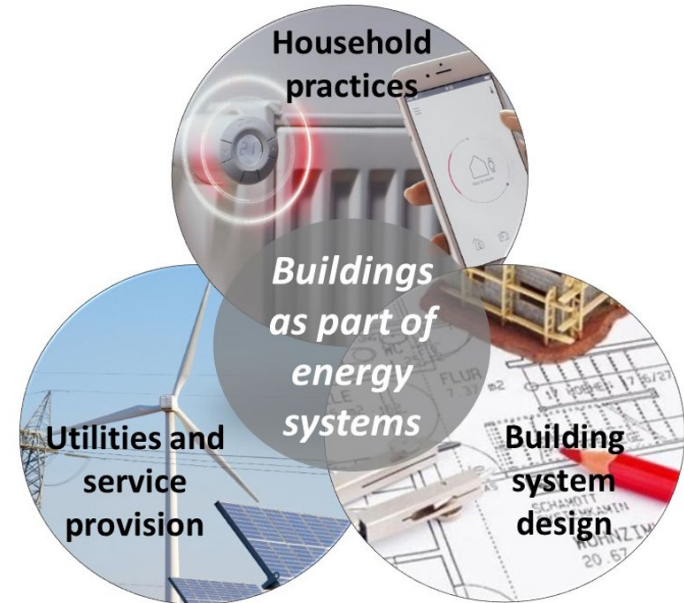
Ikke et argument mod effektivisering!

- Nye bygninger skal være effektive
- Gamle bygningerne skal energirenoveres
- Men det er ikke nok at tænke på effektiv teknik og bygninger
- Der skal arbejdes bevist med brugersiden

Fremtidens fleksible fjernvarme

- Fremtidens energisystem er vedvarende og fleksibelt
- Bygningerne kan levere fleksibilitet til fjernvarmesystemet
- Skal forbrugerne eller forsyningen styre dette?
- Hvad betyder komfort i forhold til styring og fleksibilitet?

<https://www.interhub.aau.dk/>

Fremtidens fjernvarme bliver smart, bæredygtig og fleksibel

- **Måske:** Smart teknologi og AI der kan forudsige vejr, energiproduktion og baseret på individuelle komfort- og bæredygtighedsnormer, kan indstilles vores varme automatisk for os?
- Er det velfærd og for hvem? Kan alle forbrugere forstå dette og føle sig trygge i dette?

Brugernes velfærd i fremtidens fjernvarme

Velfærd kan være:

- Tryghed i at have det varmt når man har ønsker det
- At man selv er i kontrol i sit hjem og forstår det
- At andre ikke har adgang til (data om) ens hjem
- At komforten bare er i orden uden man selv skal gøre noget
- At man har mulighed for at bidrage til et bæredygtig samfund og energisystem

Nye relationer mellem fjernvarmen og jeres kunder

Skal I have flere produkter på hylden:

- Noget for dem der vil være smarte, fleksible og bæredygtige
- Noget for dem, der vil være trygge og selv styre?
- Noget for dem der vil have det billigt og gerne lade jer styre det
- Mere direkte kommunikation med "kritiske" kunder

Hvordan skal fjernvarmesektoren forholde sig til forbrugerne, deres komfort og deres velfærd

- Velfærd er også at have det varmt - på en bæredygtig måde
- I fremtiden vil der efterspørges bæredygtig og fleksibel fjernvarme, og det skal I kunne levere på forskellige måder til forskellige forbrugere
- I skal ikke *bare* levere det forbrugerne efterspørger. I skal være opmærksomme på, at I er med til at skabe de nye normer for fremtidens komfort

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN
KGH@SBI.AAU.DK

DANISH BUILDING RESEARCH INSTITUTE
AALBORG UNIVERSITY COPENHAGEN